

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน : การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา
และพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง
Problem-Based Learning : An Identification of Self-Sufficiency Business Plan

ไพโรจน์ บุตรชีวัน

ACADEMIC JOURNAL

UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY
<http://research.uru.ac.th>

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน : การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา
และพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง

Problem-Based Learning : An Identification of Self-Sufficiency
Business Plan

ไพโรจน์ บุตรชีวัน*

จันทนา อุดม*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (2) เพื่อศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง (3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการศึกษาที่ 1/2558 ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 99 คน รูปแบบการศึกษาด้วยการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน และหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินการให้คะแนนความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง จากจำนวน 8 แผนธุรกิจ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 แผน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .50) 3) ในระดับมาก จำนวน 4 แผน และในระดับปานกลางจำนวน 3 แผน (3) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อครูผู้สอน ที่มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .390)

คำสำคัญ : แผนธุรกิจเกษตรพอเพียง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

*สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Abstract

The purpose of this research

1. To compare the academic achievement of students about the principles of business plan by using problems – based learning.

To study the ability of students on an identification of self - sufficiency business plan by using problems - Based Learning.

2. To study the satisfaction level of students by using problem-based learning. The samples in this study were students who enrolled in business management for small and medium enterprises, Semester 1/2558, by Purposive Sampling of 99 students. Study design: One - Group Pretest Posttest Design. The tool assembly of the pre - test, and post - test was 1 series of 20 points. The evaluation of the ability to identification of self - sufficiency business plan and satisfaction of the students and the Lesson Plan for Problem-based learning. Data were analyzed by using frequency, percentage (%), mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), t-test (t - test for dependent samples), and content analysis.

The results of this research:

1. After the samples through the learning achievement than before the study was significant at the 0.05 levels.

2. The samples have the ability on an identification of self - sufficiency business plan by using problems – based learning which reached to 8 business plans. It was found that ability of student on an identification of self - sufficiency business plan at the highest level in one business plan ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.503) , at a high level of four business plans, and in the middle of three business plans.

3. The samples were satisfied with the process of learning in overall satisfaction scores are the highest. It is found that the samples were satisfied with the teachers, the average score of satisfaction is very good level ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .390).

Keywords: Problem-based learning, Self - sufficiency Business Plan

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครเป็นสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่หลัก คือ การผลิตบัณฑิตสู่สังคม และมีปรัชญาในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน บทบาทของมหาวิทยาลัยต้องมีการปรับเปลี่ยนและให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก จึงจะสามารถขับเคลื่อน และสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งขึ้นได้

การศึกษาวิจัยนี้จึงให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่การเป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจที่สำคัญดังกล่าวจึงร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาเป็นผู้ที่เป็นต้นแบบของการเรียนรู้ที่มีวิสัยทัศน์ และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลโลก โดยการใช้ปัญหาในท้องถิ่นเพื่อเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบหนึ่งเป็นตัวอย่างต้นในการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาผู้เรียน (วาสนา กิมเท็ง, 2553) และพัฒนานักศึกษาสู่การเป็นผู้ที่มีความสามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ (รังสรรค์ ทองสุกนอก, 2547) และเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนในวิชาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการ และการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นวิชาในกลุ่มวิชาชีพพื้นฐานสำหรับนักศึกษาสาขาการจัดการทั่วไป และสาขาวิชาการตลาด ซึ่งมีเนื้อหาเพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดี ซึ่งตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมาผู้วิจัยเป็นผู้สอนในรายวิชาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้จัดการเรียนการสอนแบบบรรยายเนื้อหา และพบว่านักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ และการประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนธุรกิจ

ผู้วิจัยจึงนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาที่เกิดจากความต้องการของชุมชน มาใช้พัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหาวิชาที่จะเรียน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง อีกทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน กับการบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

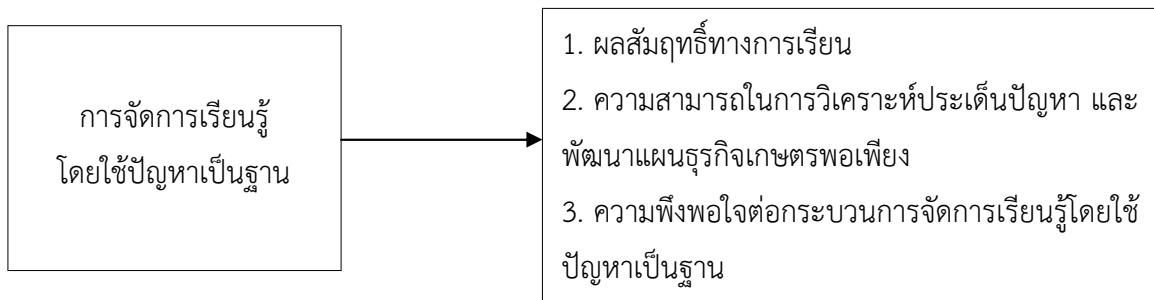
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเรื่องหลักการจัดทำแผนธุรกิจระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียงของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง และความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. ขอบเขตระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย 4 เดือน (กรกฎาคม 2557 – ตุลาคม 2557)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ ที่จัดทำแผนการเรียนรู้โดยการนำปัญหาที่เกิดจากความต้องการของท้องถิ่นมาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหา ที่เกิดขึ้นจริงในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกันด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหานั้นเป็นหลัก
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
3. ความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและนักศึกษานำประเด็นปัญหาในด้านต่างๆ มาจัดทำแผนธุรกิจ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินความสามารถ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
4. ระดับความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

5. แผนธุรกิจเกษตรพอเพียง หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายความคิดที่ใช้เป็นรากฐานในการดำเนินธุรกิจด้านต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยแผนธุรกิจย่อย ได้แก่ แผนธุรกิจด้านยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการ แผนธุรกิจด้านการตลาด แผนธุรกิจด้านการผลิตและปฏิบัติการ และแผนธุรกิจด้านการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi- experimental Research โดยมีรูปแบบดังนี้ กลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The single group Pretest-Posttest Design)

รูปแบบ	$O_1 \times O_2$	
เมื่อ X	คือ	การจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรมที่สร้างขึ้น
O_1	คือ	ผลการทดสอบก่อนเรียน
O_2	คือ	ผลการทดสอบหลังเรียน

ผู้วิจัยได้นำผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นเครื่องมือใช้วัดเพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์ถึงผลการเปลี่ยนแปลง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการจัดการทั่วไป ชั้นปีที่ 3 นักศึกษาสาขาวิชาการตลาดชั้นปีที่ 4 และนักศึกษาเรียนร่วมที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 5 หมู่เรียน จำนวน 169 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการจัดการทั่วไป ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาสาขาวิชาการตลาดชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 3 หมู่เรียน จำนวน 99 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในรายวิชาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (Pre – test) และหลังเรียน (Post – test) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย เป็นคำถามเกี่ยวกับหลักการทำแผนธุรกิจ จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 4 ตัวเลือก

2. แบบประเมินการให้คะแนนความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และการพัฒนาแผนธุรกิจ ที่ผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของรัชกฤษ คล่องพญาบาล (2550) และจากแนวคิด

ของอัจฉรา จันทร์ฉายและคณะ (2553) โดยประเมินความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และการพัฒนาแผนธุรกิจที่ได้จากการจัดทำแผนธุรกิจทั้ง 4 ด้าน ที่ประกอบด้วย แผนด้านยุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการ แผนการตลาด แผนการผลิตและปฏิบัติการ และแผนการเงินที่กำหนดแบบ ประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคะแนน และนำค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์คะแนน ที่ได้จากการจัดทำแผนธุรกิจ มาใช้แปลความหมายระดับความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และการพัฒนาธุรกิจ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ผู้วิจัย เป็นผู้พัฒนาขึ้นเอง ที่กำหนดค่าถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคะแนน

4. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาขึ้นเอง

วิธีการเก็บข้อมูล

1. อาจารย์ผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดเตรียมกิจกรรม เครื่องมือ เนื้อหา และสื่อการสอน

2. อาจารย์ผู้สอนประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนร่วมกันค้นหาโจทย์ที่เกิดจากความต้องการของ ชุมชนผู้รับบริการ เพื่อนำมากำหนดปัญหาให้กับผู้เรียน

3. วัดผลสัมฤทธิ์ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Pre-test)

4. อาจารย์ผู้สอน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนธุรกิจแก่นักศึกษา โดยชี้แจง วัตถุประสงค์ ชี้แจงเกณฑ์การประเมินผลการจัดทำแผนธุรกิจ รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการ พัฒนาแผนธุรกิจในครั้งนี้ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมให้กับผู้เรียน

5. กำหนดปัญหาเพื่อให้นักศึกษาค้นคว้า และดำเนินการทำกิจกรรมเป็นรายกลุ่มเพื่อนำเสนอผลงานเมื่อสิ้นภาคการศึกษา

6. วัดผลสัมฤทธิ์หลังดำเนินการจัดการเรียนรู้ (Post-test) และให้นักศึกษาตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

7. สิ้นภาคการศึกษา ดำเนินการจัดกิจกรรมประกวดแผนธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ในการ จัดกิจกรรมนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้นำเสนอแผนธุรกิจที่ได้จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการ พัฒนาแผนธุรกิจ ที่มีเกณฑ์ในการพิจารณาจากแบบประเมินการให้คะแนนความสามารถในการ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจ ที่ผู้วิจัยเป็นผู้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของรัชกฤษ คล่องพยาบาล (2550) และจากแนวคิดของอัจฉรา จันทร์ฉายและคณะ (2553) ซึ่งประเมินจาก

- 1) การจัดทำแผนธุรกิจด้านยุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการ (รวมการบริหารงานบุคคลเข้าไปด้วย)
- 2) การจัดทำแผนธุรกิจด้านการตลาด
- 3) การจัดทำแผนธุรกิจด้านการผลิตและปฏิบัติการ และ
- 4) การจัดทำแผนธุรกิจด้านการเงิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัย โดยนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนและหลังการเรียนโดยใช้ t-test for Dependent Samples ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1
2. การประเมินความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจ กำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้วิจัยสร้างแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนและหลังการเรียน ด้วยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 10.796$) โดยค่าเฉลี่ยรวมหลังการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.84 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.66 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน (รายละเอียดดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนและหลังการเรียน

ผลการทดสอบคะแนนผลสัมฤทธิ์	N	\bar{X}	S.D.	t
ผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียน	99	9.66	3.007	10.796*
ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน	99	12.84	3.325	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการประเมินความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจ เกษตรพอเพียงของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วยแผนธุรกิจย่อยๆ ได้แก่ แผนธุรกิจด้านยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ แผนธุรกิจด้านการตลาด แผนธุรกิจด้านการผลิต และแผนธุรกิจด้านการเงิน ซึ่งการประเมินการทำแผนธุรกิจ พบว่าความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียงของนักศึกษา โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 99 คน จัดทำแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง ได้จำนวนทั้งสิ้น 8 แผนธุรกิจ ผลการ

ประเมินความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจ ที่แปลผลจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการจัดทำแผนธุรกิจย่อยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 แผนธุรกิจ อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 แผนธุรกิจ และอยู่ระดับปานกลางจำนวน 3 แผนธุรกิจ (รายละเอียดดังตารางที่ 2) ตารางที่ 2 แสดงระดับคะแนน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

เกณฑ์การประเมินการวิเคราะห์ และจัดทำแผนธุรกิจ	ระดับคะแนนของแผนธุรกิจที่							
	1	2	3	4	5	6	7	8
คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ของความสามารถ ในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและ การพัฒนาแผนธุรกิจ	3.19 (0.834)	3.23 (0.834)	3.54 (0.946)	2.66 (0.988)	3.71 (0.910)	3.74 (0.716)	3.94 (0.510)	4.40 (0.503)
การแปลผลความสามารถในการ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการ พัฒนาแผนธุรกิจ (อยู่ในระดับ)	ปาน กลาง	ปาน กลาง	มาก	ปาน กลาง	มาก	มาก	มาก	มาก ที่สุด

และการจัดทำแผนธุรกิจย่อยในด้านต่างๆ โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 99 คน จัดทำแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง ได้จำนวนทั้งสิ้น 8 แผนธุรกิจ ผลการประเมินการจัดทำแผนธุรกิจย่อยในด้านต่างๆ สามารถแบ่งได้เป็น 4 แผนธุรกิจย่อย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การจัดทำแผนธุรกิจด้านยุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการ (รวมการบริหารงานบุคคลเข้าไปด้วย) พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จำนวน 2 แผนธุรกิจ อยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 5 แผนธุรกิจ และอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง จำนวน 1 แผนธุรกิจ

2. การจัดทำแผนธุรกิจด้านการตลาด พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จำนวน 1 แผนธุรกิจ อยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 3 แผนธุรกิจ และอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จำนวน 4 แผนธุรกิจ

3. การจัดทำแผนธุรกิจด้านการผลิตและปฏิบัติการ พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมากจำนวน 1 แผนธุรกิจ อยู่ในเกณฑ์ดีจำนวน 3 แผนธุรกิจ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จำนวน 3 แผนธุรกิจ และอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 1 แผนธุรกิจ

4. การจัดการจัดทำแผนธุรกิจด้านการเงิน พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมากจำนวน 1 แผนธุรกิจ อยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 3 แผนธุรกิจ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จำนวน 3 แผนธุรกิจและอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 1 แผนธุรกิจ

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่า คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาในภาพรวมได้รับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่าด้านที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านครูผู้สอน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (ระดับมากที่สุด) รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 (ระดับมากที่สุด) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 (ระดับมากที่สุด) และด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 (ระดับมากที่สุด) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเรื่องหลักการจัดทำแผนธุรกิจระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนการเรียนและหลังการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากค่าเฉลี่ยรวมหลังการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.84 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.66 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน แสดงว่าวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องหลักการจัดทำแผนธุรกิจสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังวิชาฟิสิกส์หลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ ตรีเงิน (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อคุณภาพชีวิต เรื่องระบบนิเวศ จากการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศ จากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสวี ธนปัด (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ช่วยให้นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงขึ้น เนื่องจากการใช้กระบวนการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการนำเอาปัญหาที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะค้นหาคำตอบ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการเลือกสรรความรู้ที่จะช่วยแก้ปัญหาที่พบด้วยตนเอง ทำให้เกิดการ

เรียนรู้อย่างแท้จริง และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของ วรณา ชื่นนอก (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง ของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการใช้อยู่เป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียงของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการใช้อยู่เป็นฐาน ได้จำนวน 8 แผนธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยแผนธุรกิจย่อยๆ ได้แก่ แผนธุรกิจด้านยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ แผนธุรกิจด้านการตลาด แผนธุรกิจด้านการผลิต และแผนธุรกิจด้านการเงิน พบว่าความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียงของนักศึกษายู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 แผนธุรกิจ อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 แผนธุรกิจ และอยู่ระดับปานกลางจำนวน 3 แผนธุรกิจ แสดงว่าวิธีการจัดการเรียนรู้โดยการใช้อยู่เป็นฐานช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ ตรีเงิน (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้โดยการใช้นวัตกรรมเรียนแบบ K-W-L และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยกับงานวิจัยของวาสนา กิ่งเท็ง (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการสอนโดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการสอนโดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการสอนโดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการสอนโดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐนันท์ สุกุลอรุณเพชร (2550) ที่ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นทางเลือกหนึ่งที่เป็นทางเลือกส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากได้ความรู้แล้ว นักเรียนยังได้ทักษะในการคิด วิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ดังนั้นเมื่อนำการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ไปใช้ในชั้นเรียนพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และทักษะที่มุ่งหวังเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังที่ ทิศนา แคมณี (2552: 137)

ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการจัดสภาพการณ์การเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา นั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ

นอกจากนี้ ยังพบว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ช่วยให้นักศึกษามีความใฝ่รู้เกิดความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม จากการนำประเด็นด้านท้องถิ่น และเกษตรอินทรีย์มาใช้ในการสนับสนุนและพัฒนาแผนธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างสามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียงโดยนำประเด็นด้านท้องถิ่น ที่ประกอบด้วย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น และนำประเด็นด้านภูมิปัญญาของเกษตรกรไทยในการทำเกษตรอินทรีย์มาเพิ่มเติมให้การพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรอินทรีย์มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้นักศึกษาพัฒนาแผนธุรกิจเกษตรพอเพียงให้มีมิติที่หลากหลายในด้านการจัดทำแผนธุรกิจด้านท้องถิ่น (การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี) และมีมิติในด้านการจัดทำแผนธุรกิจด้านเกษตรอินทรีย์ ทำให้การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรีพรหมประกาย และศิวาพร ชูระงาม (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสอนและกิจกรรมการใช้ TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในด้านคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบ TQF ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมากที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา กิ่งเท็ง (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ระดับความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาในภาพรวมได้รับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่าด้านที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครูผู้สอน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (ระดับมากที่สุด) รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 (ระดับมากที่สุด) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 (ระดับมากที่สุด) และด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 (ระดับมากที่สุด) ตามลำดับ แสดงว่าวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรี พรหมประกาย และศิ วาพร ชูระงาม (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนและกิจกรรมการใช้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอารักษ์ ชัยมงคล (2552) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้มี 8 รายการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บทบาทและทักษะของผู้สอน ความเหมาะสมรองลงมาคือ สื่อและโสตทัศนูปกรณ์มีความสมบูรณ์ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังที่รังสรรค์ ทองสุขนอก (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ กระบวนการกลุ่ม แก้ปัญหาที่สนใจ ตัวแก้ปัญหาจะเป็นจุดเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการเพื่อสร้างความเข้าใจกลไกของตัวปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาทั้งวิธีการแก้ปัญหา มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านทักษะการเรียนรู้มากกว่า ความรู้ที่นักเรียนจะได้มา และพัฒนานักเรียนสู่การเป็นผู้ที่มีความสามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศว์ ประรามภ์ (2548) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ครูเปลี่ยนบทบาทผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก และนักเรียนเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับความรู้พื้นฐานในการจัดทำแผนธุรกิจของนักศึกษา และข้อเสนอแนะ เนื่องจากนักศึกษามีพื้นฐานในการจัดทำแผนธุรกิจต่างกัน กล่าวคือ นักศึกษาบางคนมีความรู้ในการจัดทำแผนธุรกิจได้เป็นอย่างดี แต่บางคนก็ไม่มีความรู้ในการจัดทำแผนธุรกิจเลย ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหา คือ นักศึกษาไม่ทราบถึงองค์ประกอบของการจัดทำแผนธุรกิจ รวมไปถึงไม่สามารถรู้ได้ว่าการจัดทำแผนธุรกิจมีขั้นตอนอะไรบ้าง หรือควรจะทำอะไรก่อนหรือหลัง ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเริ่มจากการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำและองค์ประกอบของแผนธุรกิจ และให้นักศึกษาเริ่มดำเนินการวางแผนจัดทำแผนธุรกิจของตน และปรึกษาผู้วิจัยเป็นระยะในทุกขั้นตอนให้ครบตามองค์ประกอบของแผนธุรกิจ

2. ปัญหาด้านระยะเวลาในการจัดทำแผนธุรกิจ และข้อเสนอแนะเนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินการจัดทำแผนธุรกิจครั้งนี้ใช้ระยะเวลาทั้งหมด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละครั้ง ทำให้เกิดช่องว่างใน

การจัดทำแผนธุรกิจ อีกทั้งแผนธุรกิจมีองค์ประกอบย่อยหลากหลายด้าน เช่น ด้านยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิตและปฏิบัติการ และด้านการเงิน เป็นต้น ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาแผนธุรกิจให้ละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น ซึ่งการจะพัฒนาให้แผนธุรกิจดีขึ้นกว่าเดิมได้นั้นต้องใช้เวลามากขึ้นในการศึกษาและพัฒนาแผนธุรกิจ การมอบหมายความรับผิดชอบในการจัดทำแผนธุรกิจในแต่ละองค์ประกอบย่อยจะทำให้มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการศึกษาและพัฒนาให้ดีขึ้น จะทำให้แผนธุรกิจมีความน่าเชื่อถือ มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องครบถ้วนมากขึ้น

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป นอกจากการจัดทำแผนธุรกิจในชั้นเรียนแล้ว ควรจะให้นักศึกษาจัดทำแผนธุรกิจเพื่อส่งเข้าประกวด หรือเพื่อให้นักศึกษาได้นำเสนอแผนธุรกิจของตนเองในเวทีอื่นๆ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้ทบทวนความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของแผนธุรกิจและขั้นตอนของการจัดทำแผนธุรกิจ ได้ฝึกการจัดทำแผนธุรกิจประกอบการเรียน ได้ฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนธุรกิจที่จะใช้ประกอบอาชีพอิสระในอนาคต ทั้งนี้ควรติดตามผลของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างว่าสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้นักศึกษารุ่นน้อง และผู้ที่สนใจที่ต้องการความช่วยเหลือหรือคำแนะนำในการจัดทำแผนธุรกิจได้มากน้อยเพียงใด และอาจจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น เจตคติของผู้จัดทำแผนธุรกิจ การศึกษากระบวนการทำงานกลุ่ม และการศึกษาผลของความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ทิตานา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตานา แคมมณี. (2558). ถอดรหัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นัฐนันท์ สุกุลอรุณเพชร. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง

พฤติกรรมเสี่ยงและความปลอดภัยในชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สืบค้นจาก

www.academic.hcu.ac.th/forum/board_posts.asp?FID

นริศว์ ปรารมภ์. (2548). การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน

ระดับชั้นมัธยมศึกษา. ปรินญานินพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประภาศรี พรหมประกาย และศิวาพร ชูระงาน. (2554). การวิจัยกรณีศึกษาการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (TQF). รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล. (2543). การวิจัยชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชญ์ พงศ์ศรี.(2551). วิจัยชั้นเรียน : หลักการและเทคนิคปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความคาดหวังวิชาฟิสิกส์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. ปรินญาณิพนธ์ ปร.ด.(หลักสูตรและการสอน).นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนสภรณ์ ธรรมบุศย์. (2549,มกราคม-มิถุนายน). การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก Problem-Based Learning/PBL. วารสารรังสิตสารสนเทศ. 7(1): 57-59.
- มนัสวี ณะปัด. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ. ปรินญาณิพนธ์ ค.อ.ม.(หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รังสรรค์ ทองสุกนอก. (2547). ชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้. (Problem-Based Learning) เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชกฤษ คล่องพยาบาล. (2550). คู่มือการเขียนแผนธุรกิจ. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).
- วรรณภา ชื่นนอก. (2554). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม.(วิทยาศาสตร์ศึกษา). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วาสนา กิมเท็ง. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน . (Problem-Based Learning) ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ และความรู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(วิชาการมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิสุทธิ ตรีเงิน. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐานด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเทคนิคการเรียนรู้แบบ K-W-L. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัจฉรา จันทน์ฉาย และคณะ. (2553). คู่มือการจัดการที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจพอเพียง : คู่มือโครงการ “กรุงเทพฯต้นกล้าสีขาว” ประจำปี 2553 (ปีที่ 4). กรุงเทพฯ: บมจ. ธนาคารกรุงไทย.
- อารักษ์ ชัยมงคล.(2553). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) ในรายวิชา101516 (ความเป็นครูและการบริหารจัดการในชั้นเรียน) สืบค้นจาก <http://202.29.15.37/pdf/rs01.pdf>.
- อำนาจ อีระวนิช. (2549). ผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ : บริษัท มาเธอร์ บอส แพคเกจจิ้ง จำกัด.